

Водночас, до педагогічних умов громадянського виховання учнів старших класів загальноосвітнього навчального закладу на основі національних традицій нами було віднесено таку: спрямування змісту освітнього процесу на поглиблення обізнаності учнів старших класів щодо національних традицій. Тому педагогічним працівникам доцільно ураховувати методичні рекомендації щодо громадянського виховання учнів старших класів на основі національних традицій під час викладання різних навчальних предметів.

Зміст навчальних предметів «Історія України», «Українська мова», «Українська література» доповнити матеріалом, який би розвивав громадянське мислення учнів. Підготувати методичні матеріали у вигляді довідників, кросвордів, ребусів, загадок, цікавих завдань (розпізнай на фото: постать, твір мистецтва, архітектури, музики) тощодля поглиблення знань учнів з цих предметів. Удосконалити методику викладання. Зокрема застосовувати інтерактивні технології: кейс-методи, ігри, групові обговорення, ситуативні завдання, «летючки».

Щодо удосконалення змісту та методики викладання «Правознавства», доцільним є створення бази «актуального законодавства» щодо громадянського виховання. Учні самостійно відслідковують зміни до законодавства і додають їх в базу. Доцільним є вирішення задач, зміст яких є дотичним до виявлення громадянської позиції учасників. Такі задачі можуть надаватися наприкінці вивчення теми.

Важливим для громадянського виховання учнів старших класів на основі національних традицій є використання виховного потенціалу таких предметів, як «Трудове навчання», «Фізична культура», «Захист Вітчизни».

Отже, оскільки виховання є процесом впливу на різні сфери особистості школяра, важливо, щоб вплив мав комплексний та системний характер.

Список літератури

1. Корінна Л. В. Формування громадянських цінностей старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07. Київ, 2005. 20 с.

2. Пекач К. А. Виховання громадянської відповідальності учнів у системі виховної роботи ліцею. Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Київ. 2017. 207 с.

УДК 373.5.016:811(072)

Горошкіна О. М.

доктор педагогічних наук,
завідувачка відділу навчання української мови та літератури,
Інститут педагогіки НАПН України

РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Переорієнтування освітніх цілей і завдань від традиційної (знанневої) парадигми до компетентнісної, що передбачає забезпечення розвитку особистості, її пізнавальних та емоційних здібностей, спричинила перегляд не тільки змісту й результатів навчання, а й дидактичного інструментарію. В освітній практиці впродовж кількох десятиріч результати традиційного навчання забезпечували методи, що орієнтували на засвоєння теоретичного матеріалу, формування вмій і навичок. а також на суб'єкт-об'єктні стосунки між учителем та учнями.

Навчання української мови в Новій українській школі спрямоване на формування компетентного мовця. У цьому контексті особливої актуальності набуває розроблення інших методик і технологій, спрямованих на формування в здобувачів освіти предметної і ключових компетентностей. Важливим складником компетентнісно орієнтованих методик є методи.

Проблема методів навчання української мови завжди перебувала в полі зору лінгводидактів (О. Біляєв, Н. Бондаренко, Л. Галаєвська, Н. Голуб, О. Горошкіна, С. Караман, О. Кучерук, В. Новосолова, С. Омельчук, М. Пентлюк, Л. Попова та ін.). В умовах традиційного підходу, як свідчить аналіз наукових студій, дидактичний інструментарій був нечисленний, докладно схарактеризований для засвоєння студентами й учителями-практиками.

Сучасна методика має орієнтувати вчителя передусім на практичні методи, зокрема ситуаційний, метод проєктів, вправи, діалогічної взаємодії, метод гри та ін. У процесі добору методів ураховуємо те, який продукт буде створено учнями на уроці. Комплексна вправа сприятиме навчанню комунікативних стратегій (забезпечення повного розуміння співрозмовника, уникнення конфлікту, привернення уваги, зацікавлення, спонукання до діалогу тощо).

Гру розглядаємо як послідовність операцій у процесі розв'язання завдань, логічне продовження чи практичне доповнення до конкретної теми; як складник освітнього процесу, об'єднаний спільним змістом, сюжетом, що стимулює учнів до самовдосконалення в процесі комунікації. Порівняно з іншими формами й методами навчання дидактична гра має такі позитивні аспекти: результативність у засвоєнні знань і формуванні умінь, формування вміння співпрацювати, формування мотивів навчання, розвиток гуманних стосунків між учнями, розвиток навчально-творчої діяльності (планування, рефлексія, контроль, самоконтроль), що є підґрунтям для формування низки ключових компетентностей. Мотивація ігрової діяльності зростає завдяки добровільності, можливості вибору, духові змагальності, задоволення від самоутвердження й самореалізації. Означений метод має значний розвивальний потенціал.

Діалог постає не лише як метод навчання, а й як засіб організації освітнього процесу, реалізації когнітивної, виховної, організаційної функцій. Спілкування на уроці сприяє пізнавальній активності учнів, розвиткові в них уваги, пам'яті, уяви, мислення, мовлення, емоційної сфери, моральних характеристик [1].

Отже, добір методів має забезпечити засвоєння учнями мовного матеріалу як інструменту думки, адже комунікативний зміст формується у процесі мовленнєво-мисленнєвої діяльності. Сприятливою для цих процесів є робота з текстом і різні варіанти роботи з проблемою. У процесі добору методів навчання української мови необхідно враховувати висновки гуманістичної психології про те, що в людині природою закладено прагнення до саморозвитку, самовдосконалення й самореалізації, мова є потужним інструментом для цього.

Список літератури

1. Концепція навчання української мови учнів ліцею / за заг. ред. д-ра пед. наук Н.Б. Голуб. – К. Педагогічна думка, 2019. 56 с.

УДК 373.5.016:811]-047.22

Горошкін І. О.

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки НАПН України

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ ВПРАВ І ЗАВДАНЬ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНШОМОВНОГО СИТУАТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ 5 – 6 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ

В умовах збільшення міжнародних контактів у різних сферах життя зростає роль вивчення іноземних мов. Це актуалізує пошук шляхів ефективної організації освітнього процесу. У діяльності вчителів іноземних мов окреслилися певні підходи, що забезпечують вироблення в здобувачів освіти стійкої мотивації до навчання, психологічної настанови на систематичне здобування й розширення знань, формування ціннісного ставлення до навчального предмета, умінь здійснювати ефективну міжкультурну комунікацію, а також стійких умінь орієнтуватися в динамічних інформаційних потоках.

Вивчення психолого-педагогічних джерел (О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька, С. Ніколаєва, О. Овчарук, О. Пасічник, Т. Полонська, В. Редько, Л. Тішакова та ін.) з окресленої проблеми уможливило виокремлення низки підходів, що домінують в процесі навчання іноземних мов у 5 – 6 класах і визначають створення системи вправ і завдань для організації ситуативного спілкування учнів 5 – 6 класів.